

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

IV. Vtrum Angelus simul possit esse in pluribus locis, an potius neccessario sit in vno tantum loco, & quidem sibi adæquato, certoue modo figurato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

nobis exposuit, videri potest eius sententia. ab ea, quam explicauimus, reipsa non valde esse aliena, neque forte nisi in modo loquendi differre. Ita enim loquitur ibidem: *Corpus est in loco per hoc, quod applicatur loco, secundum contactum dimensionum quantitatis, quae quidem in Angelis non est, sed est in eis quantitas virtualis.* Per applicationem igitur virtutis Angelicae ad aliquem locum qualitercunque, dicitur Angelus esse in loco corporeo. Vbi per virtutem plane intelligit ipsam quantitatem virtutalem (vti antea vocauerat) perfectionis substantialis, quae in Angelo est; & respondet quodammodo quantitati corporis locati, vt ipse antea dixerat, & nos superius explicauimus assert. 5. Vnde etiam idem sanctus Thomas quaestione 53. articulo 2. ad 2. ait: *Dum Angelus mouetur, eius essentiam (quam nimirum antea dixerat virtutem) applicari diuersis locis.* Per applicationem autem illam qualitercunque, intelligit ipsam praesentiam seu vbi locale, à quocunque demum causatum, seu quocunque modo quoad caetera, nimirum secundum operationem, aut quietem, se se habens: etsi idem sanctus Thomas in 1. sent. loco citat. plane videatur sensisse, Angelum formaliter non esse in loco, nisi per operationem aliquam transeuntem; sine qua etiam cum nullibi futurum dixerat, vt supra retulimus dubio 2. assert. 2. Quomodo autem cum sententia hoc modo explicata, coherent ea, quae idem sanctus Thomas quaestione 52. articulo 3. docet, non posse duos Angelos simul esse in eodem loco, fateor difficile esse explicare: tamen si haec difficultas in omni fere etiam sententia, siue explicatione sancti Thomae locum habeat; si quidem etiam eius discipuli fatentur, ex mente sancti Thomae non esse opus actuali operatione, vt Angelus sit in loco; sed sufficere applicationem qualemcunque; multo minus opus erit, vt tanquam causa totalis operetur in loco. Ad quem modum etiam Molina quaestione 53. articulo 1. contra Thomistas satis ostendit, ea, quae de loco, & motu locali Angeli, ex mente sancti Thomae, vt putant, ipsi asserunt, non satis inter se cohaerere. Sed hac de re plura dubio 6.

DVBIUM IV.

Vtrum Angelus simul possit esse in pluribus locis; & an necessario sit in loco sibi adaequato, & quanto, quoue modo figurato.

S. Thom. 1. p. q. 52. a. 2.

1 Considerata quasi substantia ipsius loci, seu vbi localis Angelici, sequitur vt eius quantitatem inuestigemus, siue discretam, in multitudine locorum inter se non coniunctorum positam, siue quasi continuam, in certa vnus loci

magnitudine consistentem, cui simul etiam annexa est consideratio de figura loci Angelici.

2 Assertio I. Angelus naturaliter non potest esse in locis pluribus separatis & distitis, adaequatis. Ita Theologi omnes, cum Magistro in 2. distinctione 2. & sancto Thoma hic quaestione 52. articulo 2. Ratio est: Quia locus adaequatus dicitur ille, qui adaequat ipsam vim existendi in loco ex parte locati: Ergo si Angelus habeat locum adaequatum, impossibile est, vt maiorem locum occupet; & per consequens etiam multo magis, vt locum alium plane distinctum, & separatum occupet; quia plus est occupare locum alium plane distitum, quam locum maiorem propinquum & contiguum, siue continuum. Quare hoc ipso, quod Angelus naturaliter est, & ponitur in locis pluribus, siue coniunctis, siue distitis, fieri non potest, vt vllus ex illis sit adaequatus.

3 Assertio II. Sed neque Angelus naturaliter esse potest in locis pluribus separatis & distitis, etiam inadaequatis. Haec assertio est contra Ferrariensem 3. cont. genti. cap. 68. & Caietanum hic cit. quaestione 52. articulo 2. qui docent Angelum posse esse in locis diuersis etiam distitis, ita tamen vt si contigua fierent, aut continua, vnum locum adaequatum non excederent. Quod fere etiam docuit Dionysius Cisterciensis in 2. distinctione 6. quaestione 1. articulo 1. nec dissentire videtur Marsilius in 2. quaest. 2. articulo 2. & fauent Scotus in 2. distinctione 2. quaestione 7. & Gabriel quaestione 2. articulo 3. dub. 3. qui docent, nihil in alterutram partem certi affirmari posse.

4 Sed nostra assertio est communior Theologorum; quam in primis tradere videtur sanctus Thomas citat. quaestione 52. articulo 2. Cum enim ex instituto rem hanc ibidem disputet, nunquam tamen concedit, Angelum esse posse in pluribus locis distitis; sed potius negat, vt ex solutionibus argumentorum cum ipsis argumentis collatis patet. Idem sentiunt Angelus 2. parti. quaest. 32. mem. 3. Bonauentura in 2. dist. 2. p. 2. artic. 2. quaest. 2. Egidius artic. 2. quaest. 2. Argentina in 1. dist. 37. q. 1. artic. 2. Richardus a. 2. q. 3. & Ockam quodlib. 1. quaest. 4. dum absolute asserunt, Angelum non posse esse in locis diuersis simul. Ex recentioribus vero idem aperte docent Molina hic q. 52. a. 2. Vasquez disp. 190. cap. 3. Suarez hic lib. 4. cap. 10.

5 Nec dissentit Gregorius de Valentia quaest. 3. pun. 3. Quamuis enim absolute asserat, posse Angelum esse in pluribus locis suae perfectioni inadaequatis; intelligit tamen de locis pluribus coniunctis, vt mox exemplo animae rationalis declarat. Et forte etiam Caietanus, & Ferrariensis, cum docuerint Angelum tantummodo esse in loco ratione operationis transeuntis, solum intelligunt, Angelum intralatitude vnus loci adaequati, operari posse in partibus diuersis, & distitis, non operando in spatio seu locis intermedijs; quod verissimum est, & nostrae assertioni minime aduersatur, vt bene Suarez ibidem. Siquidem haec

operatio est illi plane arbitraria; & sicut potest nihil plane operari in toto loco, ita potest suo arbitratu in his vel illis locis, etiam inter se distitis operari; cum secundum suam substantiam æque ponatur præsens omnibus.

6 Ratio verò assertionis est. Tum quia hæc videtur communis proprietas rerum, ut vno tempore non possint habere, nisi vnicum vbi seu locum, non plures distitos & separatos; ut inductione ex omnibus alijs rebus creatis patet; & maxime exemplo animæ, quæ non potest plures corporis partes inter se plane discontinuas informare. Tum quia alioqui sequeretur, Angelum posse esse in locis pluribus, quamvis maxime distantibus, ut simul in cælo & in terra, quod tamen ex scriptura & SS. Patribus refellitur; qui propterea docent, Angelum certo loco definiri & circumferibi, ut dictum dubio I. Optime Didymus lib. de Spiritu sancto: *Angelus inquit, qui aderat Apostolo in Asia, non poterat adesse alijs in cæteris partibus mundi constitutis.* Et Damascenus libro secundo sid. cap. 3. dicit Angelos, vbi imperatum fuerit, illic spiritualiter adesse, & operari, neque eodem tempore hic, atque illic esse, atque operari posse. Et rursum: *Circumscripti quidem, inquit, sunt: neque enim in cælo versantur, cum in terra sunt, neque cum à DEO ad terram mittuntur, in cælo remanent.* Neque vllum argumentum suppetit in contrarium, quod vim habeat.

7 Assertio III. Locus tamen adæquatus Angeli non est punctum indiuisibile; sed locus quantus: ac proinde Angelus non est necessario in puncto aliquo solum indiuisibili; sed potest per suam substantiam immediate præsens esse in loco aliquo quanto; adeoque etiam simul indiuisibiliter in pluribus partibus eiusdem loci continui. Ita communis Theologorum cum Magistro & sancto Thoma locis citatis, etsi quidam olim fuerunt, qui cum existimarent, Angelum habere se per modum puncti, dixerunt, eum simul non posse esse nisi in loco punctuali, seu puncto indiuisibili, ut refert & refellit sanctus Thomas citat. quæstione 52. articulo 2. *sed hi, inquit, manifestè decepti sunt. Nam punctum est indiuisibile habens situm* (hoc est indiuisibile quantitatis positionem in ea habens, velut terminus eius indiuisibilis) *sed Angelus est indiuisibile* (altiori modo) *extra genus quantitatis & situm existens: unde non est necesse, quod determinetur ei vnus locus indiuisibilis, secundum situm; sed vel diuisibilis, vel indiuisibilis, vel maior, vel minor, secundum quod voluntarie applicat suam virtutem ad corpus maius vel minus.* Ita sanctus Thomas. Ratio est ergo. Quia etsi Angelus sit indiuisibilis entitatie, habet tamen vim existendi indiuisibiliter, in spatio seu loco etiam quanto & extenso; uti etiam anima rationalis, quæ simul indiuisibiliter informat totum corpus; adeoque plures partes corporis, continuas tamen, & in eodem spatio continuo. Idem multo magis patet in DEO: quamvis & hic vtique secundum entitatem planè indiuisibilis sit.

8 Assertio IV. Locus adæquatus Angeli secundum magnitudinem diuersus est; pro diuer-

sitate perfectionis substantialis & naturalis ipsius Angeli: ita ut sit vel maior, vel minor, prout Angelus ipse secundum naturam maioris aut minoris est perfectionis: eumque locum Angelus naturaliter non potest excedere. Ita communis ibidem Theologorum cum Magistro, & sancto Thoma locis citatis. Ratio est. Quia sicut in corporibus locus adæquatus commensuratur quantitati molis eorundem corporum; ita in substantijs spiritualibus commensuratur quantitati virtutis, seu perfectioni spirituali earundem; non quidem supernaturali; siquidem esse in loco est proprietas solum naturalis, naturæ prior omnī perfectione supernaturali; Ergo naturali. Et quia locus adæquatus adæquat vim seu facultatem existendi in loco ipsius locati; fieri non potest, ut locatum naturaliter eum locum excedat, ut dictum assert. I. Et confirmatur. Quia est alicuius perfectionis tantum locum occupare; Ergo occupare maiorem, requirit maiorem perfectionem, loquendo scilicet de loco adæquato.

9 Assertio V. Probabilius tamen est, posse Angelum non solum secundum operationem, (de quo non est difficultas, nec controuersia) sed etiam secundum suam entitatem & substantiam, intra latitudinem loci adæquati, suo arbitratu esse in loco maiori, vel minori; & hoc quidem in infinitum syncategorematicè. Hæc est planè mens sancti Thomæ citat. quæstione 53. articulo 2. in verbis antea relatis; coniunctis simul cum quæstione 53. articulo secundo ad 2. quæ enim priore loco vocat *applicationem virtutis*, posteriore vocat *applicationem essentia*, ut etiam dictum dub. præced. Idem docent Bonauentura in secundo, distinctione 2. articulo 2. quæstione 3. ad 3. Ariminenis distinctione 2. articulo 2. Gabriel quæstione 2. articulo 3. dub. 2. Maior quæstione 9. Richardus in 1. distinctione 37. articulo 2. quæstione 2. Egidius articulo 1. quæstione 2. Ockam quodlib. 1. quæstione 4. Marsilius in 2. quæstione 2. articulo 2. & ex recentioribus Caietanus aliique Thomistæ citat. quæstione 52. articulo 2. Molina ibidem, Suarez hic libro 4. cap. 11. adeoque communis Theologorum, contra Hibernicum quendam, relatum apud Gregorium Ariminensem loco citat. & contra Gregorium de Valentia quæst. 3. pun. 3. qui putant, Angelum secundum suam entitatem necessario esse in loco sibi adæquato, ita ut nec in maiori, nec in minori villo modo esse possit: item contra Scotum in 2. dist. 2. qui partim rem hanc omnem censet esse incertam; partim etsi concedat eum posse esse in loco minori, negat tamen, posse esse in loco minori in infinitum: cui fere etiam consentit Vasquez disp. 191. qui putat, saltem de hoc in neutram partem nobis quicquam constare.

10 Ratio assertionis est. Primo enim Angeli substantia ex se vtique non est magis determinata ad certam quantitatem loci, quàm anima humana; siquidem ille minus quodammodo dependens est à loco quàm anima: hæc autem potest naturaliter esse in loco

minori

minori, quam sit eius locus adæquatus: nam infantis anima per nutritionem & augmentationem paulatim acquirit maiorem locum quam habuerat antea; Ergo & Angelus naturaliter potest esse in loco minori, loco eius adæquato. Deinde ut Angelus naturaliter sit in loco minori, quam sit locus eius adæquatus, id provenire non potest ex aliqua dispositione corporis, cui coniunctus sit, vel in quo tanquam in loco insit, cum à nullo tali corpore vel dispositione pendeat; & hac etiam ipsa res ab anima corpus informante differat, quæ quoad informationem, & per consequens etiam quoad loci maioris vel minoris occupationem, pendeat à magnitudine corporis, quod informat. Nec vlla alia causa extrinseca potest assignari, à qua Angelus quoad hanc rem pendeat; Ergo pendet id solum ex arbitratu Angeli; ac proinde poterit is suo arbitratu esse in loco minori. Denique in Angelo cessat ratio, ob quam anima rationalis non potest esse in loco minori & minori in infinitum: ea siquidem ratio est, quod anima quoad informationem pendet à certâ quantitate corporis, velut à necessaria dispositione, sine qua non potest corpus informare, quæ ratio in Angelo non habet locum, ut patet: nec vero vlla alia causa potest assignari, quæ certum parvitatæ terminum Angelo præfigat; cum sit ens spirituale, quod ex se totum in qualibet minimâ parte loci aptum est existere. Ergo potest, non solum in loco minori, quam sit locus eius adæquatus, naturaliter, idque suo arbitratu existere; sed etiam in minore ac minore in infinitum syncategorematicè, supposita saltem communi philosophia de diuisibilitate quanti in infinitum. Accedit quod Angelus suo arbitratu hunc vel illum locum occupat; neque est quicquam quod illum necessitet, ad substantiam suam toti loco adæquato applicandam: Ergo suo arbitratu potest in loco minori se constituere. Denique difficulter, alias intelligi posset, quomodo tot aliquando mali spiritus V. G. integra legio, in vno eodemque homine, existerent.

11 Nec obstat, quod corpus naturaliter non potest minorem locum occupare, quam sit locus ipsius adæquatus. Præterquam enim quod hoc negari posset, si de ipsa per se corporis substantia agatur, etiam ut hac vel illa quantitate affectum est: siquidem per rarefactionem aut condensationem manente etiam eadem quantitate, ut habet communior Philosophia, re ipsa corpus naturale occupat maiorem, vel minorem locum sibi adæquatum; simul etiam diuersa est ratio corporis & Angeli. Corpus enim sicut per ipsam quantitatem in loco est, ita etiam si non ipsa per se quantitate, certe tamen ipsa actuali extensione quantitatis, determinatum est naturaliter ad locum huic extensioni æqualem occupandum. Angelus vero nec quantitate, nec quantitatis extensione est in loco; ac proinde nec hac de causa, nec ex vlla alia causa, naturaliter determinatur ad certam loci quantitatem, intra latitudinem loci

adæquati occupandam; sed eam suo arbitratu sibi libere determinat.

12 Assertio VI. Non repugnat etiam Angelo, ex parte ipsius, esse in solo puncto indiuisibili. Hæc assertio est contra Alensem 2. part. quæst. 32. memb. 3. Bonauenturam in 2. distinctione 2. articulo 2. quæstione 3. & Basilem quæstione 4. articulo 2. Ægidium in 2. distinct. 37. part. 2. articulo 1. quæstione 2. qui etsi admittant puncta indiuisibilia, putant tamen, in puncto Angelum esse non posse: quibus fauent Scotus in 2. distinct. 2. quæst. 6. & Vasquez disputat. 192. cap. 2. qui rem dubiam relinquunt. Omitto Gabrielem, Ariminensem in 2. distinctione 2. Maiorem ibid. quæst. 9. Marsilium quæst. 2. art. 2. Ockamum quodlib. 1. quæst. 4. & alios, qui cum negent talia puncta dari, etiam negant, Angelum in puncto esse posse: sed ij, quia præfens quæstio procedit facta suppositione eorundem, ut recte Vasquez citat. disp. 192. cap. 2. propriè huic assertioni non aduersantur. Eam vero tradunt S. Thomas quæst. 52. art. 2. & in 1. distinct. 37. quæst. 3. art. 2. item Capreolus, Caietanus, Ferraricenis, Molina locis citatis, Suarez cap. 11. numero 23. item Bannes, Zumel, alijque Thomistæ recentiores communiter cit. a. 2. qui absolute etiam sentiunt, eiusmodi puncta indiuisibilia re ipsa dari.

13 Ratio est. Tum quia Angelus, quoad vbi suum intrinsecum, à nullo penitus loco extrinseco dependet, ut supra dub. 2. dictum. Tum quia Angelus indiuisibiliter in loco suo existit; & potest esse naturaliter in loco quouis minore minimo naturali: Ergo ex se ei non repugnat, etiam esse in loco quasi punctuali seu indiuisibili. Et confirmatur. Quia Angelus existens in loco quanto & diuisibili re ipsa totus indiuisibiliter est etiam in punctis quibuslibet ipsius loci continui; si modo eiusmodi puncta dentur: alias enim non haberet præsentiam continuam in toto loco, sed discretam & interceptam punctis seu lineis indiuisibilibus: Ergo non repugnat ei ex se esse in puncto indiuisibili: ac proinde cum modus existendi in loco, quoad parvitatem & magnitudinem, (intra latitudinem loci adæquati) pendeat ab eius voluntate, poterit suo arbitratu etiam esse in punctis indiuisibilibus, si ea dentur. An verò absolute hæc puncta dentur, disputauimus supra disp. 2. q. 4. dub. 2.

14 Assertio VII. Angelus non deposcit sibi certam figuram loci; sed per se loquendo, atque intra certos terminos, potest quemuis locum cuiuscunque figuræ occupare. Ita communis Doctorum locis citatis, contra Hibernicum superius citatum, qui solus oppositum docuit, ratus Angelorum locum esse figuræ circularis tantum. Ratio assertionis est. Quia cum Angelus sit spiritualis substantiæ, nullum habens situm quantitatum in loco, nec ab vlla corporea dispositione pendeat, non est cur hanc potius, quam aliam figuram loci postulet.

15 Sed obijcitur ex Scoto, citat. 2. sent. distinct. 2. quæst. 6. hoc argumentum. Si enim Angelus

non requirit ex se certam figuram loci, tunc poterit etiam esse in quolibet quadrangulo, æquali loco ipsius adæquato, ac proinde in quolibet angustissimo quadrangulo, etiamsi magis semper ac magis (etiam in infinitum vsque syncategorematicè) coarctetur, & in angustum, manente eadem magnitudine, contrahatur: Ergo etiam fieri poterit naturaliter, ut sit in aliquo loco angulari angustissimo, qui hinc à cælo ad terram vsque pertingat & extendatur, quod tamen est contra scripturam, & SS. Patres, ex quibus colligitur, Angelos non posse naturaliter simul esse in cælo, & in terra; sed malos ex cælis ad terram & infernum fuisse deturbatos; bonos autem ex cælo, & ad cælum libere commeare. Consequentia vero probatur, ex demonstratione Euclidis 25. lib. 1. ex quo constat, omne illud quod potest esse in aliquo loco sibi adæquato, posse esse in omni alio loco eidem æquali, modo figura eius non repugnet locato: quadrangulum autem quodlibet, etsi bipedale tantum, potest, manente eadem magnitudine, ita coarctari, ut longitudine cælum & infernum, & quoduis spatium finitum excedat; cum in infinitum syncategorematicè fieri possit, & angustius, & longius: Ergo si Angelus potest esse in quolibet loco cuiusque figuræ puta quadrangularis, etiam naturaliter fieri poterit, ut Angelus simul sit in cælo & in terra. Idemque argumentum fieri potest de figura elliptica, aut etiam triangulari, & similibus.

16 Propter hoc argumentum Scotus loco citat. ait, Angelum non posse esse in loco minori & minori in infinitum; adeoque nec in quadrangulo arctiori & arctiori in infinitum. Sed hoc primum superius assert. 5. reiecit. Deinde non satisfacit argumento. Quia non ideo Angelus esset absolute in loco minori; cum quadrangulum ita arctatum & extensum, non sit minus quadrangulo altero habente latera ampliora, ut supponitur. E contrario Maior loco citat. non habet pro absurdo, quod infertur, nempe Angelum naturaliter in cælo & in terra esse posse, modo dicto. Sed contra communem; nec satis consonè Patribus, ut dictum. Caietanus verò citat. quæstione 52. articulo 2. Gregorius de Valentia quæstione 3. pun. 3. & Vasquez disputat. 191. cap. 3. respondent, propositionem illam Euclidis procedere de corporibus, non de spiritibus: nec tamen ullam rationem propriam & formalem diuersitatis assignant. Et quamuis directe quidem Euclides solum loquatur de corporibus, nil tamen obstat, quò minus ea doctrina etiam spiritibus possit applicari, nisi ratio diuersitatis assignetur: alias enim ex ipsis quasi terminis vniuersalibus & communibus substantiæ tam corporeæ, quam incorporeæ, verum habere videtur.

17 Respondeo igitur cum Molina quæstione 52. articulo 2. (quem sequitur etiam Suarez hic libro 4. cap. 11. numero 20.) pronuntiatum, illud formaliter & vniuersaliter procedere, de re qualibet, quæ non habet terminum magni-

tudinis, nec secundum longitudinem, nec secundum ullam aliam dimensionem. Angelus vero, ut ex scriptura, & Patribus colligitur, habet certum terminum magnitudinis secundum longitudinem, & latitudinem: ita, ut quamuis Angeli locus non sit necessario sphericus, tamen eius magnitudo adæquata secundum extensionem sphericam sit computanda; ut scilicet possit quidem esse in quolibet loco cuiuscunque figuræ, qui intra talem spheram continetur, sed non tamen in loco aliquo secundum ullam dimensionem excedente talem spheram. Quod non aliunde, quàm ex scriptura, & Patribus, velut à posteriori colligitur, ut dictum. Accedit ratio congruentiæ. Quia cum spherica figura sit perfectissima, recte per comparisonem ad illam, spatium & extensio loci Angelici determinatur: sicut etiam terminus actiuitatis agentium naturalium secundum extensionem sphericam determinatus est, unde etiam vocatur *sphæra actiuitatis*. An vero Angelus in nullo penitus loco esse possit, dictum est dub. 2.

DV BIVM V.

Utrum plures Angeli naturaliter simul esse possint in eodem loco; & quidem etiam adæquato.

S. Thom. 1. p. q. 52. a. 3.

NON est sermo de loco communi, in hoc enim plures simul esse posse constat; V. G. in cælo; sed de proprio. Et triplex est hac de re Doctorum sententia. Prima absolute negat, plures Angelos simul esse posse naturaliter in eodem loco. Ita sanctus Thomas hic quæstione 52. articulo 3. in corp. ubi concludit: *Cum Angelus dicatur esse in loco, per hoc, quod virtus eius immediate contingit locum, per modum continentis perfecti, non potest esse nisi vnus Angelus in vno loco.* Et resp. ad 1. absolute negat, plures Angelos esse in vno loco posse. Idem docent Bonaventura in 2. distinctione 2. part. 2. articulo 2. quæstione 4. Richardus in primo distinctione 37. articulo 2. quæstione 4. Egidius eadem distinctione parte 2. articulo 1. quæstione 3. Capreolus in 2. distinctione 2. quæstione prima articulo 1. & Bassolis quæstione 4. articulo 4. Qui tamen diuersis nituntur fundamentis. Sanctus Thomas quidem; quia Angelus non est in loco nisi per applicationem sui, siue virtutis suæ ad operandum operatione transeunte, idque in ordine causæ secundæ, per modum causæ totalis & perfectæ; fieri autem non potest, ut fiat plures causæ totales eiusdem generis & ordinis, respectu eiusdem effectus. Bonaventura vero, quia etsi hoc non repugnet secundum particularem naturam, rei spiritualis, putat, tamen repugnare, ordini & debitæ dispositioni totius

vniuersi